

Acció CIUTADANA

SETMANARI REPUBLICÀ FEDERAL

Olot, 24 de Maig 1930. — Subscripció 5 ptes. l'Any. Número solt 10 cts. — Redacció i Administració, Concentració Republicana — Any I. — Núm. XIII

La dignitat de les persones no és pas en relació amb la manera de vestir; dessota unes distincions de jerarquia si pot amagar molt bé un sentiment cruel.

Entusiasme monàrquic

AMB motiu de la visita dels Reis a Barcelona, el seu Alcalde, Comte de Güell, ha tingut una bona avinentesa per a palesar la seva devoció a S. M., adreçant al poble una al·locució, plena del més fervorós monarquisme, per a convidar-lo a donar una bona arribada al Rei i retre-li l'homenatge, que segons el Batlle de Barcelona, tant ha fet per ésser-ne mereixedor.

Aquesta al·locució, plena de lloances al Rei i Comte de Barcelona l'hem trobada excessivament cortisana i desplaçada de la manera de sentir d'una gran majoria del nostre poble. Ens hauria agradat molt més que hagués estat redactada amb la delicadesa que usa el senyor Maluquer i Viladot, el qual probablement sent, amb tanta sinceritat, el seu amor a la monarquia, com l'esmentat comte de Güell, i d'aquesta manera la seva lectura no hauria estat tan punyent ni hauria ferit la sensibilitat política d'un gran sector de Catalunya, el qual forçosament no podrà veure amb complaença semblants manifestacions. Catalunya, però, ja és major d'edat; té el seu sentit polític prou afinat, i majorment en les actuals circumstàncies, perquè accepti consells d'aquesta naturalesa, ni es deixi enganyar ni enlluernar per unes promeses i unes concessions, de caràcter interí i sense uns fonaments legals i democràtics que les avalin. No. Avui, per fortuna, la immensa majoria dels catalans porten al cor i formant part del seu caràcter ben arrelat el sentiment de catalanitat, i difícilment se'ls podrà fer comprendre que han d'esperar-ho, com una reial Gràcia, l'obtenció i el respecte a un dret natural que tenen els individus i els seus pobles de governar-se per si mateixos i escollir la forma de govern que més els plagui.

No cal recordar amb massa agraïment l'indult a uns homes que no havien comés altre pecat que el d'estimar massa la llibertat de la seva terra; no havem d'estar excessivament contents d'haver aconseguit una mica més de llibertat per expressar-nos públicament en la nostra parla materna, (*encara queden els nostres infants els quals han de patir l'esclavatge d'una llengua estrangera al seu esperit i que representa una verdadera tortura per a llurs tendres cervells i que considerem un deure pedagògic alliberar-los*); tot això que avui ens volen concedir ens ho prengueren violentament no fa gaire temps i amb el consentiment de la mateixa personalitat que ara es vol homenatjar; aleshores cregué convenient ofegar el sentiment pairal que ara vol afalagar amb promeses i concessions més pròpies per enlluernar un poble d'infants, que no el que ha sofert serenament un calvari de persecucions i humiliacions, durant més de sis anys. Per aquest poble la promesa més o menys sincera de deixar-li exhibir una senyera, si es comporta ben mansoi i addicte a una institució que sembla trontollar, ja no pot interessar-li totalment, ni ha de fer-li hipotecar la seva llibertat política. Catalunya ha de bastir la seva independència, com a poble, damunt uns fonaments més sòlids, duraders i a la vegada, democràtics.

La nostra fe republicana ens priva d'acceptar cap solució que no sigui emmarcada en una ampla autonomia federativa, que reconegui la seva nacionalitat, amb una llengua, una bandera i una cultura pròpia que destaquí la seva personalitat dintre la varietat de pobles lliures d'Europa.

L'Article 13 de la Constitució del 76

L'Article 13 de la Constitució del 1876 diu així: «*Todo español tiene derecho de emitir libremente sus ideas y opiniones, ya por palabra ya por escrito, valiéndose de la imprenta o de otro procedimiento semejante, sin sujeción a la censura previa.*»

Al caure del poder la fatídica dictadura, pel seu propi pes insubstancial, el qui substituï necessàriament al règim caigut inepte i atàvic, per astènia ciutadana, declarà públicament que venia al govern per a emparar-se en la Constitució del 76 i que procuraria calmar la situació política del país per tal de normalitzar constitucionalment l'Estat, mitjansant unes Corts en les quals llurs representants serien legalment elegits pel poble. No dubtem pas que la tasca del govern Berenguer és molt difícil. Ha estat començada amb prou prudència i amb seny en mig de conseqüents desorientacions virtuosament adhients a l'exaltació d'ànims, poc perillosos per ésser poc premeditats, per a no reconèixer-li bona voluntat fins per a dur-nos al que s'ha convingut en anomenar *normalitat constitucional*; però també veiem que el que ens pregonaren amb bella finalitat, no és pas ben bé la garantia completa dels drets ciutadans.

Aquell desgraciat article 13 de la Constitució espanyola del 1876, tan befat per la dictadura dels 13 fatídics que obrà despòticament en el regnat de Don Alfons XIII, sota la bona fé andalusa de Primo de Rivera, l'home més infeliç de la història d'Espanya, i de l'impuls de Martínez Anido, l'home més lleig i biliós d'Espanya, és el que està sotmès encara a la voluntat arbitrària dels poderdants i no a la llibertat cívica dels ciutadans. Quan serà que el poble de l'Estat espanyol podrà i voldrà ésser lliure totalment? És cert que molta culpa la té el mateix poble per conviure somort amb una indiferència jurídica que fa llàstima, per no dir fàstic. Aquests entusiasmes populars, tan endèmics i tradicionals, que el mateix es posen al servei d'un discurs d'En Sánchez Guerra que en una *faena* de Sánchez Mejias, com d'una manifestació monàrquica o republicana, com d'un enterrament geràrquic qualsevol o d'una vetllada cronològica a Pau Iglesias, sentint goig o llàstima segons els actes que es celebrin oportunament, són els que obstrueixen la suprema llibertat. Les tradicions i llegendes que envaeixen en les costums més heterogènies dels pobles successivament conquerits i reconquerits, amb l'ajut de l'analfabetisme—sigui total o parcial—són, ben segur, les causes primeres i segones de l'ensopiment social i polític de les nacionalitats ibèriques.

Què en treurem que els intel·lectuals, veritable selecció inquieta i rebel en favor de milloraments sociològics i biològics, cerquin mitjans de concòrdia, si el país dorm com una seda?

Què en treurem d'aquesta confraternitat ibèrica i intel·ligent entre Castella i Catalunya—i altres realitats hispàniques—si al poble tant se li en dona i el 90 per cent negligeix la cultura catalana i ignora la història racial i ni sap les més rudimentàries nocions de filologia i menys encara la diferència entre un idioma d'un dialecte?

Què en farem de parlar de republicanisme, si no hi ha cap interès per a la República, puix que el tòpic *ordre* viu còmodament amb la monarquia hereditària i constitucional?

El periòdic deuria ésser la tribuna de les idees socials i el bagatge del progrés democràtic, però li manca alè i coratge, a voltes, per no poder-se aixoplugar en l'article 13, ja que aquest no està desexiliat, amb tot i haver anunciat el govern d'ara que actuaria baix la Constitució de 1876. És clar que, en comparació amb el despotisme dictatorial, s'han pogut dir algunes coses una mica més clares. Sembla, però, que la mort del dictador hagi estat com un calmant per a exigir responsabilitats. El descobrir-se i el respecte davant d'un cadàver, sigui el qui sigui, és molt d'humà; mes això no és cap motiu per

DEMÓFIL